

Werkprogramma 2018

Het werkprogramma bestaat uit de praktische invulling ter beantwoording van onze hoofdvraag: *Hoe gaat het met de Friezen in veranderende omstandigheden?* Veel van de uit te voeren projecten vloeien voort uit onderzoeken waar het FSP eerder mee gestart is. In 2018 ligt de nadruk op de ontwikkeling van de negen verschillende monitors en het verder vormgeven van twee programma's:

- 1 Sociaal domein en zorg
- 2 Leefbaarheid

De onderwerpen van de monitors zijn:

- Wonen
- Onderwijs
- Werk
- Inkomen
- Sociale samenhang
- Zorg
- Veiligheid
- Gezondheid
- Bevolkingsontwikkeling

De monitors en programma's vormen samen met de algemene taken zoals databeheer, kennismakelaar en informeren over landelijke trends ongeveer 80% van de inzet van het FSP. Daarnaast is er nadrukkelijk ruimte om aandacht te besteden aan relevante onderwerpen vanuit het werkveld. Het onderzoek wat in 2018 gedaan wordt is daarmee breder dan in dit werkprogramma wordt geschetst.

a. Verdiepende projecten

Programma leefbaarheid

Onderzoek ervaren leefbaarheid

In 2016 is samen met het Sociaal Planbureau Groningen (SPG) en Trendbureau Drenthe een onderzoek opgezet over de ervaringen en belevingen van leefbaarheid in deze drie provincies. Hiervoor zijn de drie online panels gebruikt. Zo is de ervaren leefbaarheid in Fryslân hoog, ook in de krimpgebieden. In 2018 wordt dit onderzoek in de drie provincies herhaald in samenwerking met Rijksuniversiteit Groningen (RUG). Hiermee kan een integraal beeld worden geschetst van de ervaren leefbaarheid binnen Fryslân en vergeleken worden met Groningen en Drenthe. Deze leefbaarheidsvragenlijst wordt ieder twee jaar herhaald. Hiermee kan op de lange termijn de ervaren leefbaarheid gevolgd worden.

Dit project zal uitmonden in een korte publicatie met een vergelijking van de ervaren leefbaarheid tussen de provincies.

☐ Integraal rapport leefbaarheid

In dit onderzoek is aandacht voor de thema's van onze monitoren, en worden deze gegevens integraal geanalyseerd en geduid om meer inzicht te geven over hoe het staat met de leefbaarheid in Fryslân. Deze rapportage wordt eens in de twee jaar herhaald.

☐ Onderzoek iepen mienskip

Het FSP, de gemeente Leeuwarden en de provincie Fryslân zijn samen een mienskip onderzoek gestart. Hiervoor is een methode ontwikkeld om de 'iepen mienskip' in de provincie te meten. 'Iepen mienskip' is een nieuw begrip geïntroduceerd in het kader van Leeuwarden-Fryslân Culturele Hoofdstad van Europa 2018. Daarom worden er meerdere initiatieven gestart om de 'iepen mienskip' in de provincie te versterken. Dit onderzoek wordt in 2018 en 2020 herhaald om zo de ontwikkeling te volgen.

☐ Veiligheid in Fryslân

Friezen voelen zich veiliger dan de rest van de Nederlanders. Veiligheid in een samenleving is erg belangrijk. Mensen die zich veilig voelen zijn gelukkiger, meer bereid om elkaar te helpen en hebben meer vertrouwen in elkaar. Burgers spelen zelf een steeds actievere rol op het gebied van veiligheid. Een relatief nieuwe manier om de veiligheid in de buurt te vergroten zijn online (WhatsApp)buurtpreventiegroepen. In dit onderzoek uitgevoerd via Panel Fryslân gaan we in op de (on)veiligheidsbeleving van de Friezen. Hoe (on)veilig voelen zij zich? Op welke manier spelen online groepen een rol? Wie vinden de Friezen verantwoordelijk voor de veiligheid in de buurt?

☐ Onderzoek Friese sportverenigingen

Sportverenigingen in Fryslân hebben te maken met de nodige uitdagingen, zoals vergrijzing en krimp. Welke invloed hebben deze uitdagingen op de organisatiekracht van de sportverenigingen? En hoe zien zij de toekomst? Dit onderzoek voorziet gemeenten, sportverenigingen en andere organisaties van informatie, waardoor het mogelijk wordt betere keuzes te maken voor verenigingen nu en in de toekomst. Begin 2016 én eind 2017 is door het Mulier Instituut, Sport Fryslân en het FSP een vragenlijst uitgezet onder alle Friese sportverenigingen. De resultaten van beide metingen worden in 2018 samengevoegd, waardoor in totaal 405 Friese verenigingen de vragenlijst hebben ingevuld. Hieronder is het mogelijk de resultaten per gemeente of per grootte van vereniging te bekijken.

☐ Onderzoek Friese cultuurverenigingen

Naast het onderzoek onder sportverenigingen heeft het FSP samen met Keunstwurk onderzoek gedaan in 2017 onder ruim 300 Friese cultuurverenigingen die zich bezighouden met dans, toneel en muziek. In 2018 volgt de rapportage. Dit onderzoek maakt inzichtelijk hoe het met de Friese cultuurverenigingen gaat als graadmeter en input voor beleid. De ambitie is om het onderzoek periodiek uit te voeren. Het Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA) heeft het voornemen om een landelijke verenigingsmonitor op te zetten. Bij de ontwikkeling hiervan wordt gekeken hoe de landelijke en het Friese onderzoek zoveel mogelijk op elkaar aan kunnen sluiten.

☐ Jongeren op de Wadden

Van 10 tot 14 juni 2018 vindt het 16e ISISA-congres, een wereld-eilanden congres, plaats in Fryslân. In 2013 is onderzoek gedaan naar het leven van jongvolwassenen op de Friese Waddeneilanden. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat de eilander jongeren de sociale binding en de natuur op de eilanden als zeer positief ervaren. Over de woningmarkt, de arbeidsmarkt en de verbinding met de vaste wal waren zij minder tevreden. Nu, vijf jaar later kijken we opnieuw naar de bevolkingsontwikkelingen, het wonen en werken op de Waddeneilanden, en de bootverbinding.

☐ Verhuizingen van kwetsbare groepen in de regio

Het vermoeden bestaat dat mensen die minder kansrijk zijn bovengemiddeld naar krimp- en anticipeergebieden toe verhuizen vanwege de ruime beschikbaarheid van de betaalbare woningen. De gedachte is dat het aandeel kansarme personen in krimp- en anticipeergebieden, een groep die toch al vaak oververtegenwoordigd is in deze gebieden, door deze selectieve migratiestromen nog groter wordt, maar dit is nog niet eerder in uitgezocht.

In dit onderzoek wordt in samenwerking met het Sociaal Planbureau Groningen en Trendbureau Drenthe gebruik gemaakt van CBS micro-data om uit te zoeken of er in Noord-Nederland sprake is van selectieve migratiestromen en hoe deze eruit zien.

☐ Duurzaam eten en het Friese landschap

Tegenwoordig is er in Nederland steeds meer aandacht voor duurzaamheid. Denk hierbij aan discussies over duurzaam eten, het milieu, de weidevogels, onze biodiversiteit en de open ruimte. In samenwerking met de Fryske Akademy brengen we in kaart hoe Panel Fryslân denkt over deze thema's.

b. Programma sociaal domein en zorg

☐ Wmo cliëntervaring

In de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is opgenomen dat het verplicht is om jaarlijks een cliëntervaringsonderzoek uit te voeren. Elke gemeente gebruikt dezelfde vragenlijst zodat de tevredenheid over de Wmo tussen gemeenten vergeleken kan worden. Ook dit jaar brengen wij een kort overzicht uit hoe het staat met de kwaliteit van de Wmo-ondersteuning.

☐ Zorg in Fryslân

In de afgelopen jaren is er veel veranderd in de zorg in Nederland door hervormingen vanuit de landelijke overheid. De achterliggende gedachte is dat de samenleving verandert en de zorg daarom anders georganiseerd moet worden. De burger krijgt zelf meer eigen verantwoordelijkheid. Dit heeft niet alleen gevolgen voor mensen die zorg nodig hebben, maar ook de mensen om hen heen. Panel Fryslân wordt begin 2018 bevestigd hoe zij kijken naar de zorg in de provincie.

☐ Bereik peuters

Goede voorschoolse voorzieningen dragen bij aan de ontwikkeling van kinderen en aan een goede start van kinderen op de basisschool. Daarom spraken de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en het kabinet in 2016 af dat alle peuters van 2½ tot 4 jaar in 2020 een voorschoolse voorziening kunnen bezoeken.

Dit onderzoek geeft een overzicht in hoeverre Friese gemeenten daar al in slagen. Dit is een actualisatie van eerder onderzoek van het FSP uit 2016.

☐ Onderzoek kwetsbare groepen

Er is veel aandacht naar kwetsbare groepen. Maar over wie hebben we het precies en welke mensen zijn er precies kwetsbaar? Het FSP wil voor stakeholders relevante kwetsbare groepen in de context van de Friese samenleving (beter) integraal en herkenbaar in beeld brengen. Dit wordt gedaan door stakeholders te interviewen en cijfers en informatie helder op een rijtje zetten. Waardoor er een provincie brede visie ontwikkeld kan worden naar kwetsbaarheid.

☐ Zorggevoeligheid in sociaal en medisch perspectief

In 2017 hebben het Sociaal Planbureau Groningen, Trendbureau Drenthe en het FSP in samenwerking met Platform31 onderzocht wat de mogelijke verklaringen zijn voor een hoger gebruik van voorzieningen in de noordelijke krimpregio's. Hiervoor zijn in de verschillende regio's rondetafelgesprekken gevoerd met experts.

Uit deze gesprekken blijkt dat de context van krimpregio's belangrijk is om te verklaren waarom daar het gebruik van sociale voorzieningen hoger ligt. Voor betere duiding zijn regionale cijfers nodig. Lifelines kan in deze behoefte voorzien, omdat zij over data beschikt uit een langdurige cohortstudie. Samen met de andere noordelijke planbureaus wordt in 2018 gekeken of deze data meer inzicht geeft.

☐ Armoede en particuliere hulp: vooruit naar vroeger?

Lange tijd was armoedebestrijding voorbehouden aan particuliere hulp: liefdadigheid, vrijwillige inzet en initiatieven van burgers. Tegenwoordig is sociale zekerheid een overheidstaak en particuliere hulp mag enkel aanvullend zijn. Desondanks blijft particuliere hulp belangrijk en hebben in de afgelopen jaren meer mensen hier gebruik van gemaakt. Dit verkennende onderzoek heeft als doel om meer zicht en grip te krijgen op de functie van particuliere hulp bij armoedebestrijding in Fryslân.

☐ Transformatie in het sociaal domein: beschermd wonen als casus voor onderzoek

Gemeenten staan voor de uitdaging om de transformatie-beweging binnen het sociaal domein in gang te zetten. Na een transitiefase waarin taken, bevoegdheden en budgetten zijn overgeheveld is de transformatie aangebroken: het anders organiseren van ondersteuning en zorg voor inwoners. Om meer zicht te krijgen op de ontwikkelingen in het sociaal domein doet het FSP onderzoek naar de instroom en overgang van beschermd wonen-cliënten naar andere vormen van Wmo-ondersteuning. Dit onderzoek is tevens een pilot van samenwerking met het Datacenter Sociaal Domein in datadeling en verwerking.

Voor meer informatie:

[Achtergrond bij werkprogramma 2018](#)